

Bütün ülkelerin
proleterleri birlesin!Devrimin de, partinin de
güvencesi işçilerdir!Karkören hemü
welatan çekbin!

İŞÇİNİN SESİ

Yıl:8, Sayı:221-222
3 Ocak 1983

ÇEK-AL

Siyasal birliğin birinci ve temel koşulu komünist ideolojidir ve bu nedenle birliği yaratan ve merkezileştiren unsurdur. Komünist ideolojiye dayanmayan bir örgütsel merkezileşme işçi sınıfının savunacağı türden bir örgütlenme anlayışı olamaz. Ama örgütün maddi birliğiyle desteklenmeyen bir ideolojik birlik de işçi sınıfının siyasal birliğini kurmaya ve bu birliği merkezileştirmeye yeterli değildir. Merkezleşmenin bu boyutunu küçümsemek, bilinç unsurunu küçümsemenin tersyüz edilmiş biçimidir.

Hatice Dağlı

Komünist partisi ve merk ziy tçilik

Giriş

Gericilik dönemi, kapitalizmin tüm demokratik görüntülerini fırlatıp attığı, işçi sınıfı ve ezilen yığınlar üstünde azılı bir ekonomik ve siyasal şiddetin uygulandığı bir dönemdir. 12 Eylül faşist cuntasıyla birlikte Türkiye böyle bir döneme girdi. Bu dönemin özgül koşulları, Türkiye işçi sınıfının siyasal öncüsü Komünist Partisi'ne olağanüstü görevler yüklüyor. Bu görevleri, ancak *komünist disiplini*, komünist partisinin örgütsel işleyiş ilkesi olan *demokratik merkezileşme* ne olduğunu bilinçle kavrayan kadrolar başarabilir.

Komünist disiplinin, demokratik merkezileşmenin genel olarak ne anlama geldiğini kavramadan, onun özgül koşullarda (konumuzda, gericilik döneminde) uygulanış biçimini anlayamayız. Bu şu açıdan gerekli: Kapitalist toplumda komünist disipline, örgüt işleyişinin kurallarına karşı işleyen bir eğilim var. Bu eğilim, küçük burjuvazinin ideolojik, örgütsel ve taktik konulardaki oportünist eğilimlerinin doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkıyor. Küçük burjuvazi, komünist disipline karşı işleyen eğilimin taşıyıcısı oluyor. Bu amaçla önce demokratik merkezileşmenin neden komünist partisinin örgütsel işleyiş ilkesi olduğunu açıklayacağız ve bu açıklama içinde göreceğimiz ki örgütlenmede oportünist görüşler, ideolojide oportünizmin doğrudan bir uzantısıdır, işçi sınıfını devrim ve komünizm için siyasal erk savaşına değil, kapitalizmi yamamaya, burjuva liberalizminin kuyruğuna götürür.

Oportünizm, örgütlenmede likidasyon demektir. Bu likidatörlük gericilik

döneminde azgınlaşır, ama azgınlaşmanın koşulları, tohumları genel olarak oportünizmin örgütlenme anlayışında ekilidir ve her dönemde vardır. Yalnız yığınların aktif siyasal eyleme daha kolay çekilebildiği, göreceli da olsa siyasal özgürlük koşullarında likidasyon derinde durur, gericilik döneminde daha da berraklaşır, artık partinin varlığı, yokluğu tartışma konusu olur. Örneğin, Rusya'da Stolipin gericiliği döneminde oportünistler, partiyi legalize ederek, "*Stolipin İşçi Partisi*" durumuna getirmek istemişlerdi, bugün TKP'nin sağ kanadı, oportünistler, faşist cunta altında partimizi "Evrençi İşçi Partisi" durumuna sürüklemek istiyorlar. Anayasa oylamasından sonra "siyasal partiler sorunu" gündeme gelir gelmez, TKP'nin Sesi Radyosu TKP'ye de "özgürlük" istemeye başladı. Partinin *illegal* çalışmasının canalıcı önem taşıdığı bir dönemde bu istem, partinin varlığıyla oynamaktır. Bu belgi onlar için yalnız gericilik dönemine özgü değildir, ama gericilik döneminin getirdiği geri çekilme psikolojisi en çok küçük burjuva kesimlerde ve örgütlenmediği yerde yansıdığı için, dağılma ve umutsuzluğun bir ifadesi olarak komünist partisini en gerici rejimler altında legalleştirme eğilimi ortaya çıkıyor.

Gericilik döneminde iyice azgınlaşan bu likidatörlük, *genel olarak örgütlenme* üstüne küçük burjuva görüşlerin doğal bir sonucudur. İşçi sınıfının savaşım tarihinde bolşeviklerle menşevikler arasındaki işçi sınıfı *hareketi* ve *liderlik*, örgütlenmede *öz* ve *biçim* üstüne salt ideolojik özlü tartışmalar, likidasyona karşı savaşılmanın işçi sınıfının *siyasal birliğinin* ve *bu birliğin disiplininin* kurulamayacağını göstermiştir.

Oportünizme karşı savaşmadan komünist disiplin kurulamaz

İşçi sınıfı hareketi içinde boy veren oportünizme karşı sürekli bir savaşım yürütülmeden komünist disiplin kurulamaz. Çünkü oportünizm, geçici bir olgu değildir, kapitalist toplumun nesnel işleyişinde temelini bulur. Taşyıcısı, bu toplumun ara sınıfı olan ve bu nedenle de sınıf disiplini olmayan küçük burjuvazidir.

Kapitalizmde proleterya ve burjuvazi, sınıf çıkarları doğrudan çatışan iki ana sınıftır. Bu iki ana sınıf arasında, çıkarları biriyile ya da ötekiyle şu ya da bu derecede üst üste düşen, bazen çakışan, bazen de çelişen küçük burjuvazinin çeşitli katmanları yer alır.

Her sınıf çıkarı, bu sınıfların, toplumdaki diğer sınıflarla ilişkisini belli bir görüş birliği ve ideoloji temelinde temsil eden siyasal örgütlenmelerde maddesel varlığını bulur, bu örgütlenmeler aracılığıyla savunulur. Partiler de bu siyasal örgütlenmelerin en yoğun biçimleridir. Ama bu belli sınıfların kendi aralarında, çıkarların en iyi nasıl temsil edileceği konusunda görüş ayrılıklarının varlığını ortadan kaldırmaz. Burjuvaziye bir parti, işçi sınıfına bir parti, küçük burjuvaziye bir parti, öyle değil. Bu sınıfların kendi içlerindeki çelişkilerden de kaynaklanan, çeşitli örgütlenmeler olabilir. Örneğin, burjuvazi proleterya karşı sınıf düşmanlığı temelinde bir bütün oluştursa bile kendi içindeki çelişkileri, belli siyasal örgütlenmelere bölünerek yansıtır. Ama burjuvazinin ve kapitalizmin *sonul* çıkarlarının en *bilimsel* savunucuları, kapitalizmi yaşatma-

nın nesnel gereksinimlerini en iyi kavramış olan kesimdir — ki bu çağımızda finans kapital kesimidir. Bu nedenle, proletaryanın sınıf savaşının varlığı, özellikle kriz dönemlerinde, burjuvazi bir bütün olarak, nesnel gereksinimleri en iyi kavrayan kesimler etrafında en az bir “muhafeftle” halkalar. Bu yolla burjuvazi, tüm üst yapı kurumlarıyla zaten varolan merkezileşmesini daha da derinleştirir. Burjuvazinin öncü örgütlenmeleri her zaman disiplinlidir. Özellikle finans kapitalin örgütlenmeleri böyledir. Bu disiplin gücünü devlet ve ordu gibi kapitalist toplumun çeşitli kurumlarının varlığından da alır.

Küçük burjuvazi ise kapitalist toplumun en dağınık kesimdir, bir yanıla burjuva, bir yanıla emekçi oluşu, bu kesimin çıkarlarını bazen burjuvazi, bazen de proletaryayla üst üste düşürür. Bazen birine, bazen ötekine direnmek ihtiyacıyla tutuşur. Çelişkili yapısı, oportünist görüşleri, *en kaygan* ve *en sallantılı* örgütlenme anlayışını bu sınıf içinde doğurur. Burjuvazinin gerektiğinde bir kenara rahatlıkla fırlattığı “demokrasi” olmasına en çok bu sınıf yem olur.

Küçük burjuva görüşlerin işçi sınıfı hareketine taşınması hareketi böler, işçi sınıfının siyasal birliğinin komünist disiplin etrafında merkezileşmesini engeller, bu disipline karşı işleyen bir eğilimi oluşturur.

İşçi sınıfı, burjuvazi gibi, üretim araçlarının özel mülkiyeti konusunda kâr hırsı içinde değildir. İşçi sınıfının bir bütün olarak üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olmaması, üreten bir sınıf olması, bu sınıfın sınıf çıkarlarını *birlikte* savunması için *nesnel* bir temeldir. O halde işçi sınıfı içindeki farklılıklar, bu sınıf içinde burjuva ideolojisinin *doğrudan* etkisiyle ortaya çıkarlar, bu ideolojinin nesnel taşıyıcısını da, bu sınıfın saflarına katılan küçük burjuva kesimler oluşturur. Bu kesimler eliyle işçi sınıfı hareketine ve örgütlenmesine oportünist görüşler sokulur. Lenin, küçük burjuvazinin oportünist eğilimleri üstüne şöyle diyor:

“Tüm kapitalist ülkelerde proletarya sağındaki komşusu küçük burjuvaziye kaçınılmaz olarak binlerce geçici bağla bağlıdır. Tüm işçi partilerinde, küçük burjuvazinin oportünist eğilimlerini görüş, taktik ve örgütsel ‘çizgi’de yansıtan şu ya da bu derecede açığa çıkmış bir sağ kanat kaçınılmaz olarak doğar”. (Lenin, *Toplu Yapılar*, İngilizce basım, c.13, s.112-113)

Lenin küçük burjuvaziden proletaryanın saflarına katılmanın kötü birşey olmadığını belirtiyor ama şu koşulu ekliyor:

“Proletaryanın saflarına küçük burjuvaziden neferler sürekli olarak katılıyor. Proletarya, küçük burjuvaziye her yerde

binlerce ara aşamalarla, sınırlarla ve derecelerle bağlıdır. İşçi partisi çok çabuk büyüdükçe, onun saflarına küçük burjuva ruhu ile dolu unsurlar kaçınılmaz olarak giriyor, bu kötü birşey değildir. Proletaryanın tarihsel görevi, eski toplumun tüm unsurlarını asimile etmek, yeniden eğitmektir... Proletarya bu yeni gelenleri yeniden okutmali, eğitmeli, onları etkilemeli ama onlar tarafından etkilenmemelidir.” (Lenin, c.16, s.59)

Demek ki işçi sınıfı hareketi, tek bir sınıfsal çıkarın, proletaryanın sonul çıkarlarının savunulduğu bir bütün değildir. Bu bütün daha gelişmiş ve daha az gelişmiş kesimlere bölünmüştür. Ve bu bölünme işçi sınıfının siyasal örgütlenmesine yansımıştır. İşçi sınıfı *hareketi* ve onun örgütlenmesi heterojen bir görünüm kazanmıştır. İşçi sınıfının sınıf bilinçli öncüsü komünist partisi, işçi sınıfının sınıf bilinçli kesimlerini içinde toplayan, işçi sınıfı hareketinin *liderliğini* üstlenmesi gereken parçasıdır ama o *hareketin* bütününe basit bir toplamı değildir. Komünist partisi, işçi sınıfı hareketine kaygan ve sallantılı örgütlenme anlayışını taşıyan küçük burjuva oportünizmine karşı savaşmadan işçi sınıfının siyasal birliğini kuramaz, işçi sınıfını siyasal erk için savaşıma, devrime ve komünizme götürmez. Kapitalist toplumda nesnel olarak varolan, proletaryanın sınıf bilincinin, devrimci ruhunun genel düzeyini düşüren eğilimin tek panzehiri, komünist partisinin ideolojik ve siyasal savaşımıdır.

Lenin, eğer proletarya daha gelişmiş ve az gelişmiş kesimlere bölünmeseydi, proletaryanın, onun sınıf bilinçli kesiminin öncüsü komünist partisi için proletaryanın çeşitli gurupları, işçilerin çeşitli partileri ile uzlaşmalar yapması, ödünlere ve taktik değişikliklere başvurmaları nesnel bir gereklilik olmazdı, diyor. (Lenin, c.31, s.74)

Lenin’in belirttiği gibi, işçi sınıfının sınıf bilinçli kesiminin öncüsü komünist partisi, işçi sınıfı *hareketindeki* proletaryanın çeşitli guruplarıyla, işçilerin çeşitli partileriyle uzlaşmalar yapabilir, ödünlere de verebilir, ama işçi sınıfının *siyasal birliği*, sonul çıkarları hedef alan birliği, işçi sınıfı *hareketinin*, bu hareketi oluşturan *heterojen unsurların toplamından* oluşamaz. Birlik için böyle bir örgütlenme anlayışını öne sürmek, işçi sınıfını örgütsüz, birliksiz bırakmaktır. Bu temelde kurulacak bir birlik “nominal” bir birliktir, işçi sınıfının *gerçek birliği* değildir. İşçi sınıfının gerçek birliği, onun sınıf bilinçli öncüsü komünist partisi içinde ve çevresinde, onun güçlenmesiyle oluşan birliktir.

“Proletaryanın devrimci eylem birliği, komünist ve sosyalist devrimciler arasındaki uzlaşmalarla ya da likidatörlerle uzlaşmayla değil Rus işçi sınıfını komünist örgütleri etrafında birleştirerek oldu.” (Lenin, c.18, s.13)

Böyle bir birlik, hem *ideolojik*, hem *örgütsel* olarak her türlü küçük burjuva sallantıdan özgür olmalı, tüm örgütleri ve üyeleriyle aynı anda ayağa kalkabilen, eylem anında tek bir yumruk gibi hareket edebilen çelik disiplinli bir örgüt olmalıdır. Lenin, *homojen birlikler* en güçlü örgütü oluşturur dedikten sonra ekliyor:

“Güçlerinizi koruyun diyorsunuz. Ama bu ilkesel konuda birleşik, kenetlenmiş bir örgütle sağlanabilir, heterojen unsurları biraraya yığarak değil. Böyle kısır yığma girişimleriyle güçler korunmuyor, harcanıyor.” (Lenin, c.8, s.158)

Hareketteki heterojen unsurları biraraya yığarak değil, parti ve örgüt likidasyonuna götüren oportünist görüşlerle ve bu görüşlerin tohumları olan küçük burjuva entelektüel tutumlarla savaşarak *gerçek siyasal birlik* kurulabilir. Bir örnek verelim. Uluslararası Sosyalist Büro toplantısında, Rusya’da fraksiyon krizinin olduğu, Lenincilerin bunun başını çektiği iddia ediliyor. Farklılıklar ortak eylem olanağı ortadan kaldırmıyor, “birliğe giden yol tüm eğilim ve guruplar arasında anlaşma ve uzlaşma sağlanmasıyla olur” deniliyor. Lenin’in buna cevabı şöyle:

“Rusya’da olan *tek şey* şudur: likidatörlere karşı savaşıyoruz, ve *yalnızca* bu savaş içinde *gerçek* bir Sosyal Demokrat Parti’yi (Komünist — İ.S.) kuruyoruz.” (Lenin, c.20, s.498)

Komünist disiplini sağlamanın birinci koşulu likidatörlüğe karşı ideolojik siyasal savaştır.

Parti ve örgüt likidasyonunun küçük burjuvazinin sınıf disiplini olmayan bir ara sınıf olmasından kaynaklandığını söylemiştik. Lenin, küçük burjuva yaşam biçimi ve görüşlerinin disipline karşı işleyen yönünü çok güzel bir örnekle açıklıyor. Oportünistler, partiyi “uçsuz bucaksız bir fabrika”ya benzettiği için Lenin’i suçluyorlar. Lenin bu suçlamaya şu sözlerle cevap veriyor:

“‘Pratik İşçi’ ben korkunç kelimenin, proleter örgütlenmenin pratiği ve teorisine yabancı burjuva entelektüel kafayı nasıl mahvettiğini asla tahmin edemez. Bazılarına umacı gibi görünen fabrika, proletaryayı birleştiren, disipline eden kapitalist işletmenin en yüksek biçimini temsil ettiği için proletaryaya örgütlenmeyi öğretir, ve onu ezilen ve sömürülen diğer halk yığınlarının önüne koyar, ve Marksizm, kapitalizmi eğittiği proletaryanın ideolojisi, dengersiz entelektüele sömürünün aracı olan fabrika ile (açlık korkusu üstüne kurulan disiplin) örgütlenmenin aracı olan fabrika (oldukça gelişmiş teknik üretim biçimi koşullarında birleşik kolektif çalışma üstüne kurulan disiplin) arasındaki ayrımı öğretiyor. Burjuva entelektüeline çok zor gelen disiplin ve örgüt, bu fabrika ‘okulu’ sayesinde proletarya tarafından çok kolayca kazanılıyor. Bu okuldan ölümcül korku ve bir örgütlenme unsuru olarak

onun önemini anlamada tam başarısızlık, küçük burjuva yaşam biçimini yansıtan düşünme biçimlerinin özelliğidir ve anarşizmin her türlüüne yol verir... *O, parti örgütünü canavar bir 'fabrika', parçanın bütüne, azınlığın çoğunluğa uymasını 'sertlik' olarak algılar, bir merkezli yönlendirmesi altında işbölümünü, çarkın dişlileri arasında ezilmek olarak algılar, ... Partinin örgütsel kurallarından söz edince... küçümseyici bir biçimde kurallardan da tümüyle vazgeçebileceğini söyler.*" (Lenin, c.7, s.389-390) (abç)

Örgütlenme, belli kuralların varlığı demektir ve küçük burjuvazinin en çok korktuğu şey budur. İsteddiği yerde istediğini yapamayacak. Örgütün kuralları içinde, örgütün denetimi ve direktifi altında çalışmak zorunda kalacak. Komünizmi iyice kavramış komünistler için, partinin çeşitli işlevlerini daha düzgün ve sistemli yürütmek olan merkeziliğe boyun eğmek bir sorun değildir. İşbölümünün merkezi olarak yürütülmesi demektir.

Küçük burjuva mentalitesinin bir türlü içine sığmadığı parti kurallarının anlamı budur. Lenin R. Luxemburg'un şu görüşlerine katılıyor:

"'Parti kuralları kendi başlarına oportünizme karşı direnmiş bir aracı değildirler (siz bunu kim yapabilir diye anlayın!) ama gerçekten varolan partinin devrimci proleter çoğunluğunun üstün etkisini uygulamak için dışsal bir araçtır.' Evet tamamıyla öyledir." (Lenin, c.7, s.476)

Komünist partisinin örgütsel işleyişinin kuralları birincisi, komünistlerin elinde devrimci çalışmanın çeşitli parçalarda örgütlenişini merkezileştirmek, ikincisi, bu merkezileşmeyi bozan küçük burjuva disiplinsizliğini engellemek için dışsal bir araçtır. Lenin, oportünistlerden gelen siz tabana "güvenmiyorsunuz", ya da tabanı "kuşatıyorsunuz" tipi eleştirilere şu cevapları veriyor:

"Tüzüğümüz, Partinin, tüm bölümlerine karşı, yani tüm yerel, bölgesel, ulusal ve diğer örgütlerine karşı örgütlü güvensizliğini temsil ediyor." (Lenin, c.7, s.250)

"Kongre'nin onayladığı tam merkeziyetçilik siyasal belirsizliğe karşı 'kuşatma durumu'ndan başka birşey değildir." (Lenin, c.7, s.320) (abç)

Komünist disiplin - demokratik merkezietçilik

1. Merkezietçilik

Komünist partisi, siyasal bir birliktir. Komünist ideoloji bu siyasal birliğin özü, parti de bu özün maddeleştiği organdır. Parti, bu özü, merkezi kurallar zinciri içinde yukarıdan aşağıya bir yetki sınırlamasıyla kurduğu organlar

eliyle işçi sınıfına, yığınlara götürür.

Siyasal birliğin, *birinci* ve *temel* koşulu komünist ideolojidir ve bu nedenle birliği yaratan ve *merkezileştiren* unsurdur. Komünist ideolojiye dayanmayan bir örgütsel merkezileşme, işçi sınıfının savunacağı türden bir örgütlenme anlayışı olamaz. Lenin Narodnik hareketini değerlendirirken şöyle diyor:

"Narodnaya Volya'nın yanlışı, militan bir merkezi örgütlenme kurması değildi. Hiçbir devrimci eğilim, eğer gerçekten savaşmak istiyorsa böyle bir örgüt olmadan yapamaz... Militan bir merkezi örgütlenme, 'Narodnaya Volya'nın tarihsel bir başarısıydı. Yanlışı, özünde devrimci olmayan bir teoriye güvenmekti." (Lenin, c.5, s.474) (abç)

Komünist ideoloji, işçi sınıfının siyasal birliğinin merkezileşmesinde *temel* unsurdur, dedik. Buradan şu çıkar: Komünist ideolojinin önemini küçümsemek, ya da "ideolojinin öneminin abartılması" üstüne konuşmanın kendisi bile başlıbaşına bir disiplinsizliktir. İşçi sınıfının siyasal birliğinin, özne ögenin merkezileşmesini sağlayan bilinç unsurunu küçümsemek, işçi sınıfını, kendiliğinden bilincin, geri bilincin kuyruğuna takmaktır, işçi sınıfını *bilinçli öncüsünden* yoksun etmektir. Bu da özünde örgütsüzlüğü savunmaktır. Lenin, "bilinçli unsurun rolü üstünde konuşmalar partimizde en zehirli etkiyi yapıyor" diyor. (Lenin, c.5, s.318)

Ama örgütün maddi birliğiyle desteklenmeyen bir ideolojik birlik de işçi sınıfının siyasal birliğini kurmaya ve bu birliği merkezileştirmeye yeterli değildir. Merkezileşmenin bu boyutunu küçümsemek, bilinç unsurunu küçümsemenin tersyüz edilmiş biçimidir. Götüreceği yer yine kendiliğindenciliktir. Örgütsüzlük, sürekliliği kalıcı kılan, komünist ideolojinin taşıyıcısı durağan bir liderliği yaratamamak demektir. Komünist partisinin merkeziliğini yaratan bu iki unsur, ideolojik birlik ve örgütün maddi birliğinin bütünlüğü üstüne Lenin şunları söylüyor:

"Erk için mücadelede proletaryanın örgütten başka bir silahı yoktur... Proletarya işçi sınıfı ordusuna binlerce emekçiyi bütünlükten, örgütün maddi birliğiyle takviye edilen, Marksizmin temelleri üstünde yükselen ideolojik birliğiyle kaçınılmaz ve yenilmez bir güç olacaktır." (Lenin, c.7, s.413)

Program ve taktik sorunlarda birlik gereklidir. Ama bu hiçbir şekilde parti çalışması ve parti birliğinin yeterli bir koşulu değildir. *Merkezileşme buna ek olarak örgüt birliği ister.* Bu birlik biçimsel kurallar konulmadan olmaz. Azınlığın çoğunluğa, parçanın bütüne uyması sağlanmadan olmaz. (Lenin, c.7, s.385)

Oportünistler, Lenin'in örgüt birliği

üstüne bu söylediklerini, ideolojinin önemi üstüne söyledikleriyle çelişir gibi göstermeye çalışıyorlar. Lenin'i, ideolojik etkiden bahsediyorsun, hem de bürokratik yöntemlerle etki kurmaya çalışıyorsun diye suçluyorlar. Kurullara, otoriteye dayanıyorsun diyorlar. Lenin, bunlar naiv görüşlerdir, geri görüşlerdir, "örgütlü bir parti, otoritenin kurumlaşması", görüşlerin gücünün otoritenin gücüne dönüşmesi demektir, diyor. (Lenin, c.7, s.365)

Lenin'in RSDİP içinde, tüm kongrelerde yapmaya çalıştığı, komünist ideolojinin gücünü, kurumlaşmış bir otoritenin gücüne dönüştürmek, bolşeviklerin kendi iç disiplinini, yani komünist disiplini tüm partinin disiplini haline dönüştürmek olmuştur. Örneğin, Lenin, *Iskra'nın* partinin öncü merkezi, teorik doğruları, taktik ilkeleri, genel örgütlenme üstüne görüşleri, tüm partinin genel görevlerini geliştiren ideolojik lideri olduğunu söylüyor. (Lenin, c.6, s.236) Kendisini kurallara, otoriteye dayanmakla suçlayan oportünistlere şu cevabı veriyor:

"Ayrı bir gurup olarak *Iskra'nın* eylemi her zaman etki için mücadele oldu. Ama şimdi daha değişik bir durum var. yalnızca bu etki için savaş değil, bu etkinin örgütsel pekiştirilmesi. Yoldaş Martof'la bu konuda ne derin bir siyasal ayrılığımız olduğunu şu olay gösteriyor: O beni Merkez Komite'yi etkileme isteğiyle suçluyor. Ama ben bu etkiyi örgütsel araçlarla pekiştirmeyi şeref telakki ediyorum. Bu bile farklı dillerden konuştuğumuzu gösteriyor. Attığımız adım, büyük bir siyasal adımdır. Eğilimlerden biri, partimizin gelecek çalışması için seçilmiştir." (Lenin, c.7, s.320)

II. Kongre'de *Iskra*, partinin merkez organı oluyor. Oportünistler azınlıkta kalıyor. Martof merkez organa seçildiği halde, görevini boykot ediyor, çalışmalara katılmıyor. Lenin Martof'un disiplinsizliğini eleştirirken komünist disiplininin gereklerini de ortaya koyuyor:

"Normal bir mücadele, görüşlerin mücadelesi, belli sınırlar içinde yürüyen bir mücadeleye izin verilebilir, ama boykot, merkez komitesinin yönetimi altında çalışmayı reddetmek, parti kasasını parasal olarak desteklemeyi reddetmek, bunlara izin verilemez." (Lenin, c.7, s.157) (abç)

Komünist partisinde ideolojik tartışmaya yer vardır, görüşler yasaklanarak parti monolitik yapılamaz ama komünist partisi yukarıdan aşağıya örgütlenir. Merkezin direktifleri doğrultusunda hareket etmemek, yukarıdan aşağıya örgütlenme işleyişinin kurallarını çiğnemek, parti birliğini nominalleştirir, birlik, kağıt üstünde kalan bir sözcük olur. Parti kongresi en yüksek tepedir. Kongrede alınan kararlar, seçilen çoğunluğun direktifleri bağlayıcıdır. Lenin, partinin yukarıdan aşağıya örgütlenmesini şöyle anlatıyor:

“Oportünistler, her yerde ve mümkün olduğu ölçüde otonomizmi ve ‘demokrasiyi’ anarşizm noktasına götürüyorlar. Komünistler yukarıdan aşağıya örgütlenmek için çalışıyorlar ve parçalarla ilişkisi içinde merkezin hak ve güçlerinin genişletilmesini savunuyorlar. Birliksizlik ve farklı guruplar döneminde, devrimci sosyal demokrasinin (komünist — İ.S.) örgütlü gücünü kurmaya çalıştığı bu tepe, kaçınılmaz olarak eylemi ve devrimci kararlılığı ile en fazla etkiyi sağlayan guruplardan biriydi. (Örneğimizde, *Iskra* örgütlenmesi) Gerçek parti birliğinin yeniden kurulması döneminde, geçerliliği kalmayan gurupların çözülmesi döneminde, bu tepe kaçınılmaz olarak partinin en yüksek organı olarak parti kongresidir. Kongre mümkün olduğu kadar tüm aktif örgütlerin temsilcilerini içerir ve merkez kurulları atayarak, bu kurulları gelecek parti kongresine kadar tepe yapar.” (Lenin, c.7, s.394) (abç)

Komünist partisinin merkeziyetçiliği budur. Tartışma, eylemde demir disiplin. Kongrede seçilmiş kurulların direktifine kayıtsız şartsız bağlılık. Ama kurallardan öcü gibi korkan, disiplinsizliği “otonomi” ve “demokratiklik” savunması ardında gizleyen oportünistler, bu en keskin sahte demokratlar, iş başa düşünce en keskin bürokratlar olup çıkarlar. Parti örgütlerinde oportünist örgütlenme anlayışının sonucu anarşizm hakim olunca, karşı çıktıkları parti kurallarını hipokratça uygularlar. Ama bir kez örgütler ayrı tellerden çalmaya başlamıştır. Sonuçta işçi sınıfı örgütsüz bırakılmıştır. Parti birliği kağıt üstünde kalan nominal bir birliğe dönüşmüştür. Parti, birbiriyle çatışan heterojen unsurların aritmetik bir toplamı olmuştur.

Tartışmalardan iki örnek

Oportünistlerin, komünist disipline dayanmayan, amorf örgütlenme anlayışları, RSDİP'nin tarihinde iki örnekte çok güzel yansıyor. Örneklerden birincisi, parti tüzüğünün 1. maddesi, ikincisi örgütlenmede öz ve biçim üstüne süren tartışmadır.

Bir komünist partisinde parti üyeliğiyle ilgili tüzük maddesi, parti üyeliğini parti programını benimsemek, parti örgütlerinden birinde tüzüğün öngördüğü biçimde çalışmak ve üyelik keseneğini düzenli ödemek olarak sınırlanmıştır. Bu madde, komünist partisinin disiplinini anlamada temel koşuldur. Oportünistlerin kaygan ve sallantılı örgütlenme anlayışını çok iyi yansıtan tartışmayı başlatan bu maddedir. Bugün çoğu oportünist partilerin tüzüğünde, “parti örgütlerinden birinde tüzüğün öngördüğü biçimde çalışmak” yazılıdır, ama anlayışın özü değişmemiştir.

Bunun Türkiye komünist hareketi içindeki son bir örneği, parti örgütü dışında, legal oportünist partilerde örgütlenmiş kesimlerin, hatta o parti-

lerin lider kadrolarının “bilimsel sosyalist görüşü savunan komünistler” olarak değerlendirilmesidir.

RSDİP'nin II. Kongre'sinde tüzüğün 1. maddesi üstüne tartışma, Kongre'nin 14 oturumunu kapsıyor. Lenin, parti üyeliğini, parti örgütlerinden birinde çalışmayla sınırlandırdığı için “*canavar bir merkeziyetçi*” olarak suçlanıyor. (Lenin, c.7, s.248) Lenin'in buna cevabı şöyle:

“Martof'un temel görüşü, partiye kendi kendine üyelikle aşağıdan yukarıya örgütlenmeyi savunmak ‘sahte demokrasidir’. Benim görüşüm, partinin yukarıdan aşağıya örgütlenmesini, parti kongresinden, tek tek parti örgütlerine doğru örgütlenmeyi savunduğum için ‘bürokratik’ti... Bu yol (Martof'un yolu — İ.S.) yalnızca oportünizme ve anarşizme götürür.” (Lenin, c.7, s.403)

Bu anlayış, disipline karşı işleyen küçük burjuva mentalitesini çok güzel gösteriyor. Yani parti programını kabul eden herkes parti üyesi oluyor ama tüzük çerçevesinde devrimci çalışma yürütmesi gerekli olmuyor. Bu, işçi sınıfına örgütsüzlüğün propagandasını yapmaktır. İşçi sınıfı partisine en sallantılı unsurları katarak örgütsüzlüğü örgütlemektir. Lenin, “örgütlenmede bu oportünist görüş parti çerçevesinin genişlemesini, parti kavramının genişlemesi ile karıştırıyor. Parti örgütlerinin sayısının genişlemesini, partinin, parti örgütlerinin sınırları dışında genişlemesiyle karıştırıyor.” diyor. (Lenin, c.8, s.311) Burada hareket ve liderlik birbirine eşitleniyor. Hareket ve liderlik arasındaki farkı Lenin şu güzel örnekle açıklıyor:

“Bu şartıtcı bilmeceyi açıklamak için açık ve kolay bir örnekleme yapacağız. İş basitleştirelim ve tek silahlı insanlardan oluşan bir ordu düşünelim, ordunun insan gücü atış yeteneğini gerçekten ispatlamış insan toplamına daraltılmadır. Askeri uygunluk üstüne sözlü vaatler ve genel sözcüklerle hiç kimsenin bu sınırdan geçmesini izin verilmemelidir. Ancak bundan sonra atış testini geçebilen insan sayısını arttırmak için her çaba harcanmalıdır.” (Lenin, c.8, s.311)

İşte parti disiplini de böyle bir ordunun, ama gönüllü bir ordunun disiplindir. Parti örgütleri, hiçbir parti örgütünde çalışmayan “parti üyeleri” üstünde gerçek bir denetim kuramaz. Parti programını kabul eden, denetimini de kabul etmek, küçük burjuva disiplinsizliğini kırmak zorundadır. Partinin, parti örgütlerinin sınırları dışında genişlemesi, partinin gücünü gösterir. Hareketi liderliğe eşitlemek ise partiyi hareketin içinde eritemek demektir. Lenin'in yazdığı gibi, parti, parti örgütlerinin sınırları dışında geliyorsa bu yalnızca şunu gösterir: “İyi örgütlerimiz var, aşağı yukarı sınırlı sayıda gizli bir lider kadrosu tutma görevini iyi

yapıyoruz ve mümkün olduğu kadar en geniş yığınları *harekete* çekiyoruz.” (Lenin, c.6, s.502-503)

Burada, Lenin'in dehasını, *partinin liderliğini, gizli çekirdek kadrosunu, işçi sınıfının genel hareketine, onun kaygan yapısına, geri bilinç düzeyine kaydırmaya çalışan oportünist örgütlenme anlayışıyla acımasız savaşını* görüyoruz.

“Hiç kimseyi çalışmaktan ve harekette yer almasında engellemek anlamında dışarıda bırakmıyoruz. Tam tersine parti örgütlerimiz ne kadar güçlü ise, gerçek komünistlerden oluşursa, parti içinde daha az dalgalanma, daha az sallantı olur, partinin yönettiği, partiyi çevreleyen işçi sınıfı yığınları üstünde partinin etkisi daha geniş, daha çeşitli, daha zengin ve daha bereketli olur. Parti, işçi sınıfının öncüsü olarak tüm sınıfla karıştırılmamalıdır.” (Lenin, c.7, s.258)

Görüldüğü gibi, Lenin parti üyeliği kavramını daraltıyor, ama bunu tüm hareketi daha iyi bir biçimde, parti örgütlerinin denetiminde tutmak için, özel ögeyi güçlendirmek için yapıyor. Liderliğin daraltılması hareketin daraltılması anlamına gelmiyor:

“Kitabımda (*Ne Yapmalı*)'yı kastediyor — İ.S.) çeşitli örgüt tipleri önerdim. En gizlisi ve en sınırlı olanından, karşılaştırmalı olarak daha geniş ve daha gevşek olanına kadar... Parti öncü olmalı, işçi sınıfının en geniş yığınlarının lideri olmalıdır. Bu yığınların tümü (ya da hemen hemen tümü) parti örgütlerinin ‘kontrolü ve yönetimi altında’ çalışmalıdır ama hepsi partiye ait olamaz, olmamalıdır.” (Lenin, c.6, s.501)

Burada iki anlayış var. Oportünistler liderliği harekete indirgeyerek, hareketin sayısal büyüklüğünün gücüne tapıyorlar ve aslında hareketin gerçek gücünü daraltmış oluyorlar. Komünistlerin liderliği hareketten ayırıyorlar, hareketin liderliğini merkezileştirerek, hareketi, *niceliğin gücünü*, merkezi liderlik etrafında halkalanan *niteliğin gücüne* dönüştürüyorlar.

Bir kez, hareketin liderliğinin merkezileşmesi, bu merkeziliğe karşı işleyen eğilimi, yani bilinci geri çeken, hareketin geri kesimlerinin düzeyine indirgeyen eğilimi, yani oportünizmi engellemek için gereklidir. Tüzük, yani örgüt işleyişinin kuralları örgütleri oportünizmden korumak için varolan örgüt anlayışını daraltıyor. Biçimsel kurallardan oluşan bir silahtır, ama silahtır.

Bir de Lenin'le oportünistler arasında öz ve biçim üstüne tartışma yürüyor.

Oportünistler, *biçimsel kurallara* karşı durarak *özü* savunuyormuş gibi görünüyorlar, ama özü ilerleten biçimi değil, özü dağıtan bir biçimi savunarak, aslında özü de savunmuş olmuyorlar. Örneğin, Akselrodlar öz, biçimden daha önemlidir, program ve taktikler örgütten daha önemlidir, bir örgütün yaşaması, harekete koyduğu özün değeriyle

doğru orantılıdır, merkeziyetçilik, kendi başına bir son değildir, diyorlar. Lenin şu cevabı veriyor:

“Programın benimsenmesi, işin merkezileşmesine, ilkelerin, tüzüğün benimsenmesinden daha çok yardım eder görüşü, basmakalıp bir anlayışın felsefe diye yutturulmasıdır. Bu, komünistlikten çok burjuva çürümüşlüğüyle ortak yönleri olan entelektüellerin mentalitesini açığa vurur.” (Lenin, c.7, s.385) (abç)

Bu öz konusuna biraz daha değindikçe, oportünistleri parti likidasyonuna götüren anlayış iyice berraklaşıyor. Oportünistlere göre, örgüt biçim olarak, onun özü olan devrimci çalışmanın büyümesiyle aynı anda büyüyor. Kuyrukçu mantık burada açıkça yansıyor. Lenin, hiçbir pratik işçi yoktur ki, eylemlerimizin biçiminin yani (örgütümüzün) uzun süredir ümitsizce özden geri kaldığını anlamasın, diyor. (Lenin, c.7, s.387) Ve ekliyor:

Çalışmamızın örgütlenmesinin, onun özünden (yani teorik görüşler, programımızın gelişmişliği, propaganda ve ajitasyonun çeşitliliği, işçiler arasında etkinlik) geri kalması zayıf noktamızdır. Biçimin gelişmemiş karakteri, özün daha da ilerlemesine ciddi bir engel oluşturuyor. Biçim özün büyümesiyle kendiliğinden gelişmez. (Lenin, c.7, s.388)

Yani, bu nicel artış örgütsel merkezileşmede ifade bulmadıkça, bir sonuca varamayız diyor.

Oportünizm, işçi sınıfı hareketi içinde ekonomist anlayışın örgütlü bir uzantısıdır. Oportünistlerin öz ve biçim arasında öne sürdükleri ilişki, ekonomistlerin, “gerçek hareketin her büyümesi, bir düzine programdan daha önemlidir”, demelerini hatırlatıyor. Menşevikler aynı kendiliğindenci anlayışı, başka bir noktadan biraz daha ilerlemiş olarak savunuyorlar. Bu defa, parti programı bir dizi ilkelere daha önemlidir, deniliyor. Kuralları ideolojik mücadelenin “özgür sürecine” engel olan dar, sınırlayıcı, bürokratik araçlar olarak görüyorlar. (Lenin, c.7, s.390-391)

Bu aslında oportünistlerin örgüt disiplinsizliğine giydirdikleri kılıftır. Kurallar, örgüt yıkıcılığını sınırlar. Komünist ideolojinin maddeleştiği örgütü, oportünizme karşı korur. Böyle olduğu için de ideolojinin korunmasına maddi bir destek olur.

Lenin, oportünistlerle örgütsel konulardaki tartışmaların sonuçlarını şöyle özetliyor:

Örgüt ilkelerini küçümsemek, bir örgütün denetimi ve kontrolü altında çalışmaktan korkan entelektüellerin işidir. İşçi sınıfı örgüt disiplininin korkmaz. (Lenin, c.7, s.387)

İşçi sınıfı hareketini, bu hareketin liderliği önüne koyan menşevikler, sözde proletaryanın en geniş kesimle-

rinin çıkarlarını savunuyorlar ama gerçekte proleter disiplini ve örgütünün korkan burjuva entelektüellerinin çıkarlarını savunuyorlar. (Lenin, c.7, s.267) Proletaryanın en geniş kesimlerinin çıkarlarını ancak demir disiplinli, merkezi bir öncüsü savunabilir.

2. Demokrasi

Buraya kadar komünist partisinin örgüt işleyişinin kuralları demokratik merkeziyetçiliğin merkeziyetçi yanının ne anlama geldiğini gördük. Oportünistlerle bu konuda süren tartışmayı izledik. Şimdi komünist disiplinin ikinci yönünün, parti içi demokrasinin ne anlama geldiğini, uygulanma koşullarını ve oportünistlerin bu konularda neler söylediklerini görelim.

Parti içi demokrasinin dayandığı ilkeler, “parti içinde işlevlerin ayrımı ve karşılıklı denetim, yerel örgütlerin kendi alanlarında özerkliği, yönetim organlarının seçimle gelmesi, açık tartışma, parti kongre ve toplantılarının yığınlara açılması vb.” ilkelerdir. (Bkz. TKP Tüzüğü)

Komünist partisi için demokratikliği, dayandığı bu ilkelerin uygulanabilirliği koşullara bağlıdır. Komünist partisinin çalışması özünde her dönemde illegaldir. Hiçbir zaman burjuva demokrasisine güvenemez.

Kapitalist bir ülkede illegal koşullarda ya da yarı legal koşullarda savaşılan bir komünist partisinde, özellikle gerici dönem gibi tüm siyasal özgürlüklerin budandığı, partinin daha da illegal çalışmasını gerektiren koşullarda, demokratik işleyişlerin uygulanması farklıdır. Kesin gizlilik koşullarında demokratik işleyişlerin uygulanması tümüyle olanaksızlaşabilir.

Lenin, otokratik Rusya’da devrimci örgütlenmeyi anlatırken şöyle diyor:

“Siyasal eylemi konspiratörlüğe indirgeyen anlayışlarla savaştık. Ama otokratik bir ülkede güçlü bir devrimci örgütlenme aynı zamanda ‘konspirasyonel’ bir örgütlenme olarak tasvir edilebilir. Böyle bir örgüt en üst düzeyde gizli olmalıdır. Gizlilik böyle bir örgüt için o denli gerekli bir koşuldur ki tüm diğer koşullar (üye sayısı ve seçimi, işlevler vb.) ona uymalıdır. Bu nedenle komünistlerin böyle konspirasyonel bir örgüt yaratmaları suçlamasından korkmak aşırı bir naifliktir.” (Lenin, c.5, s.475)

Görüldüğü gibi, bir komünist parti için üye sayısı ve seçimi mutlak bir ilke değil, partinin çalışma koşullarına uyması gereken unsurlardır. Seçim ilkesi ve demokratik işleyiş parti örgütlerinin gizlilik derecesine göre değişir. Örneğin, “dağıtım gurupları askersel bir disipline sahip olmalıdır”. (Lenin, c.6, s.247) (abç) Ama bu sınırlama komünistlerin *özel bir seçimi* değil, koşullara bağlı nesnel bir

gerekliktir. Lenin bunu şu sözlerle anlatıyor:

“Bolşevikler gizli çalışma koşullarında partinin tam demokratikleşmesinin olanaksız olduğunu, bu koşullarda ‘seçim ilkesi’ nin salt bir sözcükten öte geçemeyeceğini defalarca söylediler... Ama biz Bolşevikler, yeni koşullarda, siyasal özgürlüklerin kazanıldığı koşullarda seçim ilkesini benimsemenin gerekliliğini vurguladık.” (Lenin, c.10, s.29)

Ve gerçekten de Birlik Kongresi sıralarında devrimci durumun yükseldiği dönemde (1906) Lenin, parti kapılarının açılmasını, komite üyelerinin partiye oy hakkıyla gelmesini, delegelerin tüm parti üyeleri ve partiye bağlı işçi yığınları tarafından seçilmesini öneriyor. Kongre’de delegelerin tümüne söz hakkı, hatta merkez komitesi önerisi onaylarsa oy hakkı verilmesi kararı tartışılıyor. (Lenin, c.10, s.29)

Ama bolşevikler oportünistlerin yaptığı gibi hipokrit (ikiyüzlü) davranmıyorlar. Yapılamaz olanı söz vermiyorlar. Yapılabildiği koşullarda da, demokratik ilkeleri, yığınların önünde açık tartışmaya kadar uygulamaktan geri durmuyorlar. (Lenin, c.10, s.502-503). Demokratik ilkeleri, uygulanabildiği dönemde uygulamayan oportünistler, ikiyüzlülüklerini gösteriyorlar. Çoğunluğu aldıkları halde Birlik Kongresinin kararlarına ters düşüyorlar. Bolşeviklerin, Kongre kararları doğrultusunda, seçimler üstüne oportünist tutumları eleştiren tartışmaları yasaklanıyor. Lenin, sizler kendi koyduğunuz ilkelere ters düşüyorsanız, diyor.

Bolşevikler yığınlara karşı açık davranıyorlar. Koşulları gözünde bulundurmadan seçim ilkesini mutlak olarak savunmak, işçi sınıfının bağımsız eyleminin önüne koymak, ikincisini birincisi içinde eritmektir diyorlar.

Gizli bir örgüt ‘geniş demokratik bir ilke’ için gerekli koşulları yerine getiremiyorsa (ki bu, tam açıklık, yalnızca örgüt üyelerine sınırlı olmayan bir açıklık olmadan demokrasiden konuşmak saçmadır. Demokrasinin koşulu tam açıklık ve tüm birimlere seçimle gelmedir. Demokrasinin bir boyutu da seçimlere katılmadır) bu ilkeyi öne sürmenin gereği yoktur. (Lenin, c.5, s.477)

Lenin, “gizlilik koşullarında kazanılmayacak olanı söz vermek demagojidir. Siyasal özgürlük koşullarında partimiz tamamıyla seçim ilkesi üstüne kurulacaktır.” diyor. (Lenin, c.8, s.196)

Oportünistler, “seçim ilkesi” nin tam uygulanmamasının işçi sınıfının insiyatifini kıldığını söylüyor. (Lenin, c.8, s.409) Aslında kırılan işçi sınıfının insiyatifi olmuyor, küçük burjuva entel-

lektüellerinin disipline sığmayan kişiliği oluyor.

"Seçim ilkesi"nin, demokratik işleyişlerin tam uygulanamaması ne işçi sınıfının insiyatifini kırar, ne de partinin yığınsallaşmasını engeller. Bu ilkelerin uygulanamadığı koşullarda da komünist partisi yığınsallaşabilir. Çünkü, partinin gizli eylemlerinin merkezileşmesi, hareketin tüm eylemlerinin merkezileşmesi demek değildir. (Lenin, c.5, s.465) Hareketin liderliğinde merkezileşen, mümkün olan en ufak homojen gurupları oluşturabilen bir parti *harekete* katılımda, proletaryanın en yüksek sayıda çeşitli kesimlerine ulaşabilir. (Lenin, c.6, s.248)

Böyle bir çekirdeği, komünist ideolojiyle donanan bir çekirdeği yaratmış bir partide, en azından bu çekirdek için demokratiklik ilkesi *yoldaşça güvendir*. (Lenin, c.5, s.480) Bu ilkenin tüm partide yaygınlaşması, kollektif bilincin düzeyini gösterir, demokratik işleyişlerin sınırlandığı dönemlerde, parti tabanının haklarının bir bölümünün *bilinçli* olarak, rızayla ve geçici olarak üst organlara devrini kolaylaştırır.

Kollektif bir bütün olarak hareket edebilen bu homojen çekirdeği yaratmak ve bu çekirdeği mümkün olduğu kadar gizli tutmak, hareketin liderlik kadrosunun sürekliliğini sağlar, zor dönemlerde partiyi koruyan merkezi oluşturur. Olanaklı olan en gizli, en merkezi çekirdeği yaratan örgüt, zor dönemin fırtınalarından en az hasarla kurtulur.

Komünist partisinin disiplini, komünist ideolojiyle kurulan merkezileşmeyi, belli kurallar zinciri içerisinde oluşan örgütün maddi birliğiyle desteklemektir. Örgüt işleyişindeki kuralların demokratikliği, komünistlerin öznel seçimi değil, nesnel ortama göre değişmesi zorunlu bir ilkedir. Oportünist bir partide de kurallar vardır. Ama bu kurallar örgütsüzlüğü örgütlemek için, işçi sınıfı içinde oportünizmi örgütlemek için kullanılır, bu nedenle de nominaldır, kağıt üstünde kalır, gerçekten bürokratikdir. Komünistler öyle bir bilinç ve disipline sahip olmalıdır ki, demokratik işleyişlerin durdurulmasını gerektiren koşulları anlayabilmeli ve merkeziliğin artması gereken dönemlerde bunu gönülden destekleyebilmelidirler.

Lenin, *komünist partisinin merkeziyetçi yönünün önemini ve bu yönün güçlendirilmesini, işçi sınıfının devrimci ruhu ve bilinciyle bağlıyor*. Alman Komünist Partisi'nin Jena Kongre'sini değerlendirirken, merkeziyetçi ilkelerin daha sıkı uygulanması yönünde kararlar alındığını söylüyor. Bu kararlar içinde, komünist partisi üyesinin bir parti örgütünde çalışmak zorunluluğu, yerel

örgütlerde tek adam otoritesi, tüm parti örgütlerinin gelirlerinin %25'ini partiye vermesi zorunluluğu vb. var. Lenin, bu kararları şöyle yorumluyor:

"*Komünist hareketin ve onun devrimci ruhunun büyümesi, gerekli ve kaçınılmaz olarak merkeziyetçiliğin daha tutarlı bir kurumlaşmasına götürür.*" (Lenin, c.9, s.291) (abç)

Gericilik döneminde disiplin

Gericilik döneminin zor koşulları, partinin aşırı gizli çalışmasını, parti içi demokratik işleyişlerin durdurulmasını gerektiren koşullar, etkisini önce, partinin en sallantılı, küçük burjuva unsurlarında gösterir. Çünkü bu dönem daha sıkı bir disiplin, daha sıkı bir çalışma gerektirir. Lenin, bu dönemi açıklarken, "çözülme yılları, ideolojik-siyasal örgütsüzlük yılları" diyor. (Lenin, c.5, s.345) Tüm parti örgütlerinin üyelerinde, özellikle üyeleri daha az proleter olan örgütlerde azalma oluyor. "Parti krizinin baş nedeni sallanan entellektüeller, küçük burjuva unsurlar oluyor. Devrimin erken zaferi ümidiyle işçi sınıfının saflarına katılmış unsurlar gericilik döneminin zor koşullarına dayanamıyor." (Lenin, c.15, s.345)

Partide, partinin en proleter unsurları ve komünizme gönül vermiş, onun ilkelerini bütünüyle benimsemiş, bilincini genelin çıkarlarıyla özdeşleştirmiş aydınlar kalıyor. Böyle dönemler aynı zamanda sapla samanı ayırıyor. *Hareketin sürekliliğini sağlayacak komünist kadroyu süzüyor*. Bu kadroyu en sallantılı, en güvenilmez unsurlardan, partiye bir süre için küçük burjuva saflardan katılmış geçici yol arkadaşlarından ayırıyor, yani parti temizleniyor. (Lenin, c.15, s.353) İşte bu kalıcı çekirdek partinin, durum değiştiğinde, görelî özgürlük koşullarında "daha cömertçe öne atılmasının dayanağı" oluyor. (Lenin, c.10, s.32)

Dönem değiştiğinde, partinin yığınsallaşmasını bu koşul sağlayacaktır.

En çok çözülme, moralsizlik oportünist saflarda gözleniyor. Lenin bunu şöyle anlatıyor:

"Bu bir rastlantı değildir. İlkelerde karsızlık, çöküşü yalnızca getirmekle kalmaz, kolaylaştırır. Olaylar, en yüksek örgüt birliğinin, proleter bağlılığın, Marksist kararlılığın nerede ve nasıl korunduğunu pratikte gösterdi." (Lenin, c.15, s. 289)

Moralsizlik bu saflarda öyle ilerliyor ki, sonunda partinin, illegal çalışmasının, illegal aygıtının en güçlü olması gereken koşullarda, liberal partinin en ılımlısının bile legal olamadığı, yasaklandığı gericilik döneminde, oportünistler

partinin legal çalışması gerektiğini söylemeye başlıyorlar. Lenin şöyle yazıyor:

"Bazı parti entellektüelleri RSDİP'nin mevcut örgütlerini likide ediyorlar, parti yerine, her ne pahasına olursa olsun legalite sınırları içinde hareket eden şekilsiz bir federasyon öneriyorlar. Bu program, taktik ve parti geleneklerini feda etmek pahasına yapılıyor. Artık bu örgüt sorunu üstüne anlaşmazlık değil, partinin varlığı, yokluğu sorunudur." (Lenin, c.20, s.499)

RSDİP içinde oportünistlerin tutumu, partimizdeki oportünistlerin tutumları ile derin bir paralellik taşıyor. Faşist cunta öncesi BİP örneği akıldadır. Şimdi gericilik döneminde, faşist cunta altında legal bir BİP oluşturma girişimi vardır. *TKP'nin Sesi'*nde, faşist cuntadan TKP'ye "özgürlük" isteniyor.

Gericilik dönemi, komünist partisinin en zor dönemlerinden birisidir. Bu dönemlerde devrimle çözülebilir bir durum vardır, ama ağır bir baskı, işçi sınıfının, yığınların eylemini durduran geri çekilme psikolojisi vardır. Bu psikolojiye karşı savaşmak, komünist partisini, devrimin lideri öznel ögeyi güçlendirmek, inat ve bilinçle gerileyen psikolojiye teslim olmamak gerekiyor. Teslim olanlar ya faşist cuntadan "TKP'ye özgürlük" istiyorlar, ya kendilerine en az sıkıntı verecek en federatif örgütlenmelere katılıyorlar, ya da siyasetten uzaklaşıyorlar. Komünist partisinin görevi, işçi sınıfının en geri kesimlerinin kuyruğuna takılmak değil, o kesimleri de sınıf bilinçli işçilerin bilinç düzeyine çıkarmaktır.

Bunu başarmak önce komünist partisi üyelerinin, özellikle bu dönemde parti disiplinin öne çıkan merkeziyetçi yönünü bilinçli olarak kabullenmelerine bağlıdır. Merkeziyetçiliğin gereklerini eksiksiz yerine getirmek. Hakların bir bölümünü geçici olarak üst organlara devretmek, bunu gönüllü olarak yapmak. Alınan kararları doğruluğuna inanarak, eksiksiz uygulamak, doğru olmadığı düşünülen kararları bile parti kararı olduğu için uygulamak. Partiyi yaşatmada, birliği korumada ısrarlı ve direngen olmak. Komünist partisi bunları başarabildiği, tüm kadrosuyla birlikte her ortamın dayattığı görevleri, ortamın değişikliklerini de gözönüne alarak uygulayabilen bir demir disipline, dönemlere bağlı olmayan kadrolara sahip olabildiği ölçüde güçlenir. Ancak, o zaman işçi sınıfının siyasal birliğini en yüksek düzeyde temsil edebilen bir parti olmaya hak kazanır. Özellikle böyle dönemlerde, komünist partisinin, kadrolarının bilinçli katılımıyla kuracağı bu en yüksek düzeyde merkeziyetçilik, işçi sınıfının utkusunun da anahtarıdır. Türkiye Komünist Partisi böyle bir parti olacaktır.